

Ah My Buddha

Na západ od Hollywoodu

Mediálny obraz buddhizmu v západnej kinematografii prináša exotiku, múdrosť, pokoj prebudenie a v ideálnom prípade aj boj dobra a zla. Ako je však prezentovaný buddhizmus na západ od Hollywoodu?

Bollywood pripravuje na budúci rok veľkofilm *The Buddha*. Plánuje sa vysoký rozpočet, kostýmy, spev, tanec a nádherné scenérie z miest, kde sa to všetko udialo. Stále však chýba obsadenie hlavnej role. Mal by to byť beloch alebo niekto miestny, známy alebo neznámy? Riešenie je v nedohľadne, pretože okrem historických faktov je potrebné brať do úvahy aj komerčný potenciál mimo Indie. O tom, že len samotná zmienka o Buddhovi smie byť problém sa presvedčili aj autori filmu *Chandi Chown To China*, ktorí vyvolali až medzištátny škandál. Vo filme sa totiž divák dozvie, že India je krajina, kde sa narodil princ Siddharta, ktorý sa neskôr stal Buddhom. Takáto zmienka by v Európe prešla bez pozdvihnutia oka, ale nie tak vo vedľajšom Nepále. Siddharta sa totiž podľa tradície narodil v Lumbini, ktorý sa samozrejme nachádza v Nepále asi 6km od hraníc s Indiou. Niekoľko kotúčov filmu bolo protestne zapálených, indický veľvyslanec bol pozvaný na koberec a do týždňa bol film v Nepále zakázaný.

Jediná zmienka hodná Tibetu, ktorá sa mi podarila nájsť v Bollywoode je videoklip *Yeh Ishq Haaye* (pozri youtube) z filmu *Jab We Met*. Herečka/speváčka za neho vyhrala indickú obdobu Oskara v kategórii „Najlepšia speváčka na playback“. Tibet v ňom obsahuje sediaceho buddhu, scenérie hôr, dlhé trúby, tancujúce masky zvierat, tancujúce mníšky v šafráne a farebné kroje, ktoré robia z výstavy Šangri-la nefarebnú, ale uveriteľnejšiu výstavu.

V našom pátraní po buddhizme preskočíme Čínu a presunieme sa do Japonska. Podľa rozličných odhadov sa počty buddhistov a šintoistov pohybujú medzi 84% až 96%. Napriek tomu, že rovnako ako v Európe sa nemálo z nich hlási k buddhizmu len ako k tradícii, tak aj priemerný divák má základné poňatie o tom, čo to je a zvládne aj pár základných myšlienok. V takomto svete buddhizmus nemá veľkú šancu prezentovať niečo exotické, ale je skôr prijímaný ako niečo tradičné a domáce.

V Japonsku majú na naše pomery veľké zastúpenie animované seriály (*anime*). Z nich som si vybral jeden, ktorý už svojim anglickým názvom odkazuje na Buddha ¹. Seriál *Ah My Buddha* (v originále *あまえないでよっ!!*, doslovený preklad by bol *Nebud' tak skazený!!*) bol vysielaný na bežnej televíznej stanici a bol určený pre dospelavajúcich od 15 rokov. Prechádzať všetkých 25 epizód by bolo úmorné a tak sa sústreďme len na hlavné postavy a niekoľko prvkov, ktoré predstavujú buddhizmus v inej podobe ako poznáme z Hollywoodu.

Seriál sa odohráva v chráme/kláštore Saienji, ktorý vedie Jotoku Kawahara. Jotoku je predstavená kláštora a vlastne jediná dospelá osoba v ňom. Okrem práce v kláštore pracuje aj v civilnom povolaní, vedie strednú školu. A to aj napriek tomu, že by si už pár rokov mohla užívať dôchodok. Jotoku by mohla prezentovať múdru starenku z našich rozprávok, ale z nich sa do nej premieta len asociácia *staroba-múdrost'*. Tento znak je klasický a vyskytuje sa naprieč kultúrami (napr. aj *Yoda* v *Star Wars*), buddhizmus nám prináša len drobnú odchýlku v prípade, že sa jedná o prevtelenie, kedy získame nové telo a skúsenosti nám zostávajú. Ďalším rysom, ktorý ju odlišuje od našich „bežných hrdinov“ je fakt, že chodí do civilnej práce a to aj napriek svojmu vysokému veku. Jotoku je však aj príkladom pokračujúcej emancipácie v japonskom prostredí, keďže ešte v roku 1988 malo 99% škôl za riaditeľov mužov. Aby sme si to zhrnuli Jotoku je stará múdra a prísna žena, ktorá okrem toho, že chodí do práce sa ešte venuje svojmu chrámu.

Chrám Saienji sa venuje príprave dievčat tak, aby sa časom mohli stať skutočnými mníškami. Znovu tu máme prepojenie s civilným svetom, keďže dievčatá chodia na normálnu strednú školu. A až potom sa venujú práci v kláštore. Okrem obradov a recitovaniu sútier im však sú pridelené aj manuálne domáce práce. Niektoré dni sú venované práci pre náboženskú komunitu napr. modlenie sa vo vyhradených miestnostiach rodinných domov. Paradoxne pri tejto práci používajú na označenie klientov slovo *customer*, ktoré odkazuje na obchodný/barterový vzťah a nie na dobrovoľníctvo. Aby naša prípravka nebola až tak úplne obyčajná, tak im boli nadelené špeciálne schopnosti. Každá zo šiestich dievčat reprezentuje jednu zo šiestich oblastí: pekiel, zvierat, ľudí, hladných duchov, nebies a polobohov. Niektoré majú viditeľné skôr pozitívne vlastnosti (vyžarovanie pokoja, vzťah k zvieratám), pri iných sa jedná len o dotváranie charakteru bez väčšieho vplyvu na príbeh (malý démon ako domáce zvieratko, alebo neustály hlad).

---

1 Vzhľadom na svoju neznalosť som seriál pozeral v anglickom dabingu a všetky prepisy mien pochádzajú z neho

V celej sérii je len jediná väčšia mužská postava, ktorá je aspoň trochu pozitívna, Ikko Satonaka. Ikko v puberte začal prejavovať výnimočné schopnosti a tak ho rodičia poslali do kláštora. Zrejme by bolo vhodnejšie poslať ho do mužského kláštora, ale pretože Saienji vedie jeho stará mama, tak je rozhodnuté. Tým nám vzniká zmiešaná komunita, ktorá poskytuje dostatok možných konfliktných situácií. Ikko nereprezentuje žiadnu z oblastí, ale je mu vyhradená sila „veľkého kňaza“. Na rozdiel od dievčat však ešte nepostúpil tak ďaleko, aby ju dokázal vyvolať podľa potreby. Na jej vyvolanie potrebuje dosiahnuť stav *prebudenia*. Na rozdiel od našich filmov ju nedosahuje meditáciou, alebo recitovaním sútier, ale svojou predstavivosťou, ktorá je podporená sexuálnym vzrušením. V praxi to vyzerá tak, že keď je potrebné vyvolať túto silu, tak sa niektorá z dievčat odhalí a veci naberú rýchly spád. Ikko začne recitovať sútru a vznikne stĺp bledomodrého svetla, ktoré sa postupne šíri a odstráni všetko zlé.

Keďže majú naši zverenci takúto silu, tak je vhodné ju využívať, čo najčastejšie. Najčastejšou zápletkou v seriáli sú problémy s duchmi. Duchovia sa vyskytujú v Japonsku celkom bežne a okrem toho, že ich málokto vidí sa správajú skoro ako bežný ľudia. Nemusia byť ani ničím výnimoční. Niektorí duchovia na svoj odchod z tohoto sveta potrebujú vyriešiť svoj osobný problém napr. zahrať posledné predstavenie, alebo ísť aspoň raz na rande. Iní sa do záhrobia neponáhľajú a plánujú robiť drobné problémy. Vtedy musí nastúpiť „hrubá sila“. Na duchov fyzické násilie nefunguje a tak je lepšie im recitovať sútry a tým oslobodiť ich duše. Veľký dôraz je kladený práve na nekonfliktné riešenie problémov. Ikko je vlastne jediný v celom seriáli, ktorý je pravidelne fyzicky napádaný a to nie duchmi, ale budúcimi mníškami. Najčastejším dôvodom je fakt, že videl niečo, čo mu malo ostať ukryté. Pretože sme v seriáli, ktorý je od 15 rokov, tak niektoré časti ženského tela musia zostať zahalené.

Okrem nášho chrámu sa príbeh stretáva aj s iným kláštrom, ktorý reprezentuje mužský kláštor s jednou dievčinou. Jedná sa o kláštor, ktorý reprezentuje *Jin* (tmavé miesto). Komplementom je práve Saienji, ktorý je ženský s jedným mužským elementom a reprezentuje *Jang* (svetlé miesto).

Najviditeľnejšou myšlienkou, ktorá je prezentovaná v seriáli je nutnosť pracovať na svojich schopnostiach a potreba tvrdej práce. Tá je potrebná aj na osobný vnútorný boj (*Jin a Jang*), ktorý zväzda každý z predstaviteľov po svojom. Verím, že tento príspevok vám rozšíril pohľad na buddhizmus v kinematografii a za dlhých zimných večerov vyskúšate aspoň niektorý z dielov tohoto seriálu.